

СПОРТ
Къорача наьха яхъашка котало
яьккхар вай мехкахочо

16

Газет арадувл 1923-ча шера
майтсела бетта 1-ча дийнахъа денз

1973-ча шера
«Сердало»
газета
«Сийлен хъарак»
яха орден
еннай

№14 (12691)
Бекарга
буттг,
24 ди, 2025 шу

СЕРДАЛО

WWW.SERDALO.RU

ГІАЛГІАЙ МЕХКА КЪАМАН ЮКЪАРА ГАЗЕТ

БІУХОЙ ГІОНЧИЙ
«МагІалбика доазув»
яха Дагалоаттама
вахта хъайийллар

4

НАБХА ХЪАШТАШ
Илдарха-ГІалий тІара,
Берда-Юртара хин
турбаш меттаоттае
лерхІ

6

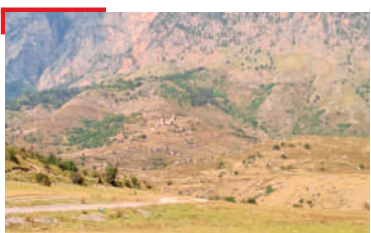
ІІЛМА ДОВЗАР
Таърахъашцара болх
боаржабарах йолча
академе лекци
иййшар

7

КУЛЬТУРА
Музейшца дувзаденна
гІулакх доаржадеш,
ба вай мехка

12

ЛОАМЕ
ГІалгІай лоаме йий ца
ховш хинна культуран
тІехъален моттигаш
кораяь

15

@gserdalo

vk.com/gserdalo

Дзен сердало

www.serdalo.ru

Замай бувзам
ГІалгІайчено тІаййцар
«Котало-2025» дІахояхъара аргІа

2

**Денал долча
эпсара никъ**

ГІалгІай мехка
дагалоаттаду
Россе
Турпалхочунна
Келаматанаькъан
Іалихана
карагІдаьнна

3

ГалгӀайчера викалаш дакъа лоацаш ба «ЗӀамагӀа бола мохк - Россе низ» яхача кхетаче

Аькхенаькъан Марем

ГалгӀайчера викалаш дакъа лоацаш ба «ЗӀамагӀа бола мохк - Россе низ» яхача кхетаче

Москве хьабийллар 11-гӀа Еригроссийски даькъ тӀара «ЗӀамагӀа бола мохк - Россе низ» яха гуллам. Из тамашийна кхетаче вӀашагӀеллаяр Россе Президента хьалхадаккхарах, дешар хьаллацара дола кергтера хаттараш дувца дагахьа.

ГалгӀайчен викалаш а цу юкъе дакъа лоацаш ба. Уж ба ГалгӀай Республикан Кулгалхочун, Пачча-хьалкхен аппарата кулгалхо Мархенаькъан Анзор, иштта кхьбола кулгалхой.

ГалгӀайчен мехкадас Келаматанаькъан Махьмуд-Ӏаьлас ше тешаш ва аьлар, цу кхетаче гуллуча наха ва-

хара говзал хилийтара бола пайда эцаргба аьнна, иштта шоайла бувзам лелабара никь а лохаргба.

Тахан мехка белгалду моттигерча доал деча даькъ тӀарча наьха балха Ди. «Аз лоархӀадох, доал деча

даькъ тӀара болх моттийта беш хила йиш яц. Ший юрта вахача хӀара сагах, юртах, шахьарах, кхаленах дог

лазаш хила веза», - аьлар Келаматанаькъан Махьмуд-Ӏаьлас.

Республикерча Халкъа Гуллама Кхела кхетаче хилар

Аькхенаькъан Марем

ТӀумхой Мухьмада кулгал деш, 141-гӀа Халкъа Гуллама кхетаче дӀайихьар мехка. Партеш, комитетий доакъашхой, иштта Мехкадаь администраце а прокуратуран а болх-лой бар, цунна юкъе дакъа лоацаш.

Къаьстта терко тӀаяхийтар Мехкадас хӀара шера дӀакхухьаш долча, 2024-ча шера Паччахьалкхено дӀабихьача балхах дувца-ча къамаьла. Парламента зарбан болх лелабеша белгалдечох, сенатор волча Хамченаькъан Билана доклад ешаргьа цига.

Гулбеннача депутата-ша дийцар, лаьттан доазоща дувзаденна хаттараш. РФ Президента, Паччахьалкхено, Федеральни Гулламо хьаллоацаш йолча бокьонех дийцар кхетачен доакъашхо-ша.

ГалгӀайчено тӀаййцар «Котало-2025» дӀахояхьара аргӀа

Аькхенаькъан Марем

Гаьбартой-Балкхаре гӀолла йолча Россе ФСБ Доазон тӀарча урхаллен викалаша ГалгӀайченга кхачийтар «Котало дӀахояхьара аргӀа». Карарча шера болам дӀахьош ба, Сийлахь-боккхача Даьймехка тӀема Котало яккха 80 шу дузаш.

Наьсар-Кертерча Сийлен, Дагалоатта Мемориале дӀахьош хиннача кхетачене дакъа лоацаш вар ГалгӀай Республикан Паччахьалкхен пре-

мьер-министр Сластенин Владимир, ГалгӀай Республикан Халкъа Гуллама вице-премьер Хьаьшанаькъан Аза, ГалгӀай Республике гӀолла йолча ФСБ Доазон тӀарча урхаллен кулгалхо Синицын Вадим, иштта кхьбараш.

Белгалду, ГалгӀай мехка болам дӀабихьар бекарга бетта 23-ча денга кхаччалца. АргӀа дӀахояхьара гӀулакха накъабахар МагӀалбике, болам чакхбаргба ЖӀайрахьа кхален Доазув лорадерий урхаллен деррига доакъош чулоацаш.

Денал долча эпсара никъ

ГалгIай мехка дагалоаттаду Россэ Турпалхочунна Келаматанаыкъан Iалихана карагIдаыннар

Султиганаыкъан Йоакъап

Келаматанаыкъан Макшарипа Iалихан ваъв 1969 шера бекарга бетта 18-ча дийнахъа Нохч-ГалгIай АССРа Шолжа кхале (хIанзарча ГалгIай Республике) боккхача дезале. Из вар гIалгIа, Россэ ФСБ терроризмаца къовсам лоаттабара, конституце бокъонаш лораяра, хъем боаццаш тохам беча моттигерча гIулакха тIара болхло, подполковник.

Цу лоаццача мугIарашка я цун биографи - сий долча, дуне дезаш, цIена, нийсхон тIехъа волча, гIулакхашца а дешашца денал долча сага вахар. Из, зIамига волча хана денз а, вар шийна тIадиллача гIулакхаш бола бехктокхам кхетабеш.

1986 шера Шолжера №4 йола юкьера ишкол яккхаяр цо. 1987-1989 шерашка Монголе Советски эскара мугIарашка хилар, амал даъ воалача хана, рота воккхагIа волча сержанта цIи йолаш вар.

1991-ча шера маътсела бетта кортамукъа йола Нохчий Республика Ичкери хъакхайка-яъчул тIехъагIа, из дакъа лаца волавелар ГалгIайчен юкьтараполитически вахаре. Цо шийгара дакъа юкьедихъар 1991 шера, Российски Федерацина чуйоагIаш ГалгIай Республика хъакхоллара референ-

дум гIалгIай кхотабенна бахача моттигашка дIаяхъара. Халкъа охлой командир волаш, Келаматанаыкъан I. М. дакъалоацаш хилар, гIалгIай къаманга шийна бакъахъа хетар ца алийта гIертача наха духъале еш.

Макшарипа Iалихан дика дакъа лоацаш хиннав дукхача политически, юкьарча балхашца, ший хъамсара республика дика дегIаяра дизза ший дакъа юкьехъош. Цо моллагIа дола шийна хъалхашка оттадаъ декхараш кхоачашдора.

ХIара дийнахъа Iалихана ховш дар, ше вер кхерам болаш долга, хIана аьлча цун къовсам бар террористашца,

гIаьрахошца эггара халаргIа йолча хана. Из массайолча хана, ший балха аравоалар, ше дIахъош бола никъ нийса хиларах тешаш.

Цун валар нийсделар моастагIчун карах, 2007 шера тов бетта 17-ча дийнахъа, ший балха декхар кхоачашдеш волаш. Цун цIерагIа хъакхелай республике дешара моттигаш, урамаш, ишколай музейш. Цун сийна дIахъош я халкъашта юкьера спортинни яхъаш, иштта дукха я цу сийдолча сага хетаяъ кхетаченаш. Цу моттигашка из дагавох цунца болх баърашта, гаргарча наха, новкъошашта, цу денал долча

эпсара вахарах дувц, ший Даьхе-ГалгIайче, Росси езаш из хилар дагаухаш.

Из вар дика профессионални кийчо яъ, балха говзал йолаш, моллагIа дола декхараш кхоачашде могаш, закон лорадарах йолча нийсхон тIехъа.

Келаматанаыкъан Iалихана цIи, кхыча вай дукхача турпалхой цIераш санна, массаза яхаргъа хъамсарча республике, Российски Федераци. Из бокъонца, ГалгIайчен хIара вахархочо доккхал деш лоархIаш болча бIухоех цаI вар, царгара вай кхувш йоагIача тIехъено масал эцаргда.

МагIалбикерча СВО доакъашхой берашта психологически новкъостал ду

Гаьгенаыкъан Мартина

ЛаьрххIаца тIема операци дакъа лоацаш болча МагIалбика-Шахъара бIухой берашта психологически новкъостал ду говзанчаша. МагIалбика №1 йолча Чакхенаыкъан С. цIерагIа гимназе «Патриотизм. Мишта кхетаю аз из?» яха къамаьл хилар.

Ловзара кепара дешархоша шоашта хетар аьлар эскарерча тIема амалах, Даьхенцарча беамаха, цунна шоай мах оттабир. Бераша шоашта хетар оалар, юкье вахарера масалаш а доладеш. Къаьстта йола терко тIаьхийтар Даьхенцара безам совбаккхара йолча оагIонна, гаргарча нахацара, нийсархошцара безам чIоагIбара.

Говзанчаша яхачох, дийна къамаьл дIахъош хиларо берий терко тIаоз, царна новкъостал ду кхерама дукхалотта, из бувзабенна ба цу берий даьй тIема даькъ тIа хиларца.

ГалгIай мехка терко йир СВО веннача бIухочун даьй

Гаьгенаыкъан Мартина

ГалгIайче терко йир, ЛаьрххIа йола тIема операци дIахъош веннача бIухочун Бохтаранаыкъан Абуязита даьй. ТIема операци бIухочо Абукара, (венначун вошас) декхарах, боккхийнах ЖIайрахъа кхалерча дарбанче ГIоргболаш вIаштIехъадаьккхар.

«Моттигерча поликлиника даькъ тIарча лора лоаццача хана из гIулакх кхоачашдир, кхален дарбанче царна моттиг хургIолаш. ХIанз бIухой даьй шоай могашал тоаеш ба цигарча дарбанче», - аьлар хоамо.

Белгалду, ГалгIайче йоккха терко лоаттаю лаьрххIаца операци доакъашхочун гаргарча наха дарбаш дара.

Коталон Ди хъатIаотташ, берашца кхетаченаш дIакхухъаш ба СВО ветеранаш

Гаьгенаыкъан Мартина

Ишколашка берашца кхетаченаш дIакхухъаш ба тIема операци доакъашхой. Из хоам «Сердалога» бир цу гIулакха хъалхалаттараша.

«ТIема операци доакъашхой Магасерча «Марем» яхача гимназе дешаш долча берашца кхетаче дIахъош, тIема аренашца шоашта дайнарех, лайнарех дувцаш хилар, «Даьхен гIулакха латтар» яхача проекта гIолла. Къаьстта йоккха

терко тIайохийташ дийцар моллагIа саг Даьхен гIулакха ураотта кийча волаш, яхъ лораеш, денал долаш хила везилгах», - йоах хоамо.

СВО доакъашхоша теркалдечох, хъатIадоагIаш долча Коталон доккхача цIайно

кхувш латтарашта хъалхадоккх вай къаман бIухой Сийлахъ-боккхача Даьймехка тIем тIа майрал, денал, турпалал гойташ чакхбаьннилга, цар цIераш массахана дагалоаттае езилга.

«МагІалбика доазув» яха Дагалоаттама вахта хъайийллар

Аькхенаькъан Марем

Тема сийлен шахъаре МагІалбике лаьрхІа хъайийллар «МагІалбика доазув» яха Дагалоаттама вахта. Цига дакъа лоацаш хилар шахъара

мэри, тохкама цхьанкхетар, юкъарлонна, «Къонача эскара», «Хьалхарчар болама» викалаш.

«МагІалбика доазув» яха проект дІайолаяьяр «Патриот»

яхача отрядо, из 2019-ча шера денз тохкама болх дІахьош я ГІалгІайче. Шоаш болх беча ялх шера тохкамхоша 185 совгІа салтечун тІехкаш ара-ьяхар лаьттан кІалхара, уж бар Даьхе бахьан латаш шоай

синош цига Юдаьхкараш. Цул совгІа, «Патриот» яха отряд я мехкашта юкъера «Тирка дукъ» яха Дагалоаттама вахта вІашагІеллар.

«МагІалбик лораеш велар 120 эзар советски бІухо. Цу

дакъ тІа тохкама балхаш дІахьоча юкъа 7 эзар совгІа бейна нах корабир. Цо тешал ду из болх иштта чІоагІа эшаш хилара», - аьлар ГІалгІайчен кулгалхочо Келаматанаькъан Махьмуд-Іаьлас.

Ишколашка балха хъакъехъара кхетаченаш е лаьрхІад Росгварде болхлоша

Гаьгенаькъан Мартина

Республикерча ишколашка кхетаченаш дІакхяхъа лаьрхІа ба Росгварде болхлой. Цох лаьца дий-цар дешареи Илмани ГІулакхех йолча Министерстве дІайихъача кхетаче. «Сердалога» из хоам бир Росгварде зарбан болх лелабераша.

«Росгварде оагІон кулгалхочун ГІонча волча Албетков Андрейс из дош дийцар министерствон хъалха латтача Цхьорой Ахьмад-Башираца. 10-11-ча классашка дешаш долча берашца тІема вузашка деша оттарах дувцаш, Даьхен доазув лорадеш хилар лоархІаьме долга дий-цар кхетаче. Росгварде лакхарча дешара моттигех, цига деша водаш кхоачашде дезарех хьоахадир подполковник волча Албетковс», - йоах тха газетага бенача хоамо.

ГІалгІайчено дакъа лоацаргда «ЦхьоагІо – дагалоацамца. Низ – деналца» яхача боламе

Аькхенаькъан Марем

Маьтсела бетта 5-ча дийнахъа вай республика дакъа лоацаш хургъя «ЦхьоагІо – дагалоацамца. Низ - деналца» яхача Еригроссийски боламе. Из хетабаьб Сийлахъ-боккхача Даьймехка тІем тІа Котало яьккха 80 шу дизара. Наьсарерча цІермашиннаькъа станце юха-

соцаргба Россге Герзашцарча низий Министерствон ше моргкхы боаца агитпоезд, из дІа-юха лела музей я.

ЦІермашина чудаагІаш хургда тематически гойтамаш, цар до-взийтаргда тІема шерашка хин-нача техника сурташ, цар кепаш, иштта тахан Украине дІахьош болча тІема техника. Агитпоезд

наькъа леларгба 75 дийнахъа, цу юкъа из чакхбаргба 75 Россге моттигашка ГІолла. Юкъара хъайицача цо беш бола никъ ба 33 эзар км.

«Оаха доаккхал ду вай мехкахоша Котало йоаккхача юкъе дакъа лацарах, цул совгІа геттара дика хет цу болама чубоагІаш «ГІалгІай Турпалхой» яха гойтам хургхилар, цига дувцаргда деналах, майралах, тІема наькъ

тІа карагІдаьннарех», - аьлар ГІалгІайчен кулгалхочо Келаматанаькъан Махьмуд-Іаьлас, ше цох дувцаш.

Иштта дукха ха яц вай республика «Котало» яхача ретро-цІермашина наькъаяха хинна. ХІаьта тушолла бетта ГІалгІайче цхьаькха а цІермашин ера - «Коталон ЦІермашин» яр из, дІа-юха лела музей шийца йолаш.

Коталонна хетаяь конференци дIахьоргья къаман библиотеке

Коазой Мадина

Сийлахь-боккхача Даьмехка тIем тIа Котало яьккха 80 шу дизара хетаяь, Илман конференци дIахьоргья къаман библиотеке, укх бетта 24-ча дийнахьа. Гулбеннараша дувцаргда моастагIа вохавеча лирача тIема юкье вай къаман наха лавцача даькъах, цар гойтача майралах, деналах.

«Сердалога» из хоам бир культуран гулакхех йолча Министерствос. Из тема йоаржаря тIехьа дакъа лаца бех йоазонхой, Илманхой, хьехархой, культуран моттигий, музейшкара болхлой.

Иштта кхетаче дакъа лаца йиш йолаш ба кадетски корпуса дешархой, тайп-тайпарча дешара моттигашкара студенташ.

ГIалгIайче дакъа лоацаш я, «Ветеран волча хьоашалгIа» яхача ерригроссийски боламе

Коазой Мадина

Шергара шу массаза доал кIезигагIа хулаш боагIа Сийлахь-боккхача Даьмехка тIема ветеранах. Дукха ха йоацаш, валар хилар цаI мара воацача вай мехкарча тIема доакъашхочун. ТIема хана къахьийгараш а ба, цар кхы кIезигагIа доацаш новкъостал лоаттадаьд тIема шерашка. Царех цаI ва ТIуманаькъан Саварбик. Тахан ерригроссийски «Ветеран волча хьоашалгIа»

яхача болама чудоагIаш, из волча баха хилар ГIалгIай Республикан Миннаца кулгалхо Мизенаькъан Руслан, Къилбаседа Кавказа федеральни куран, Крым Республикан, Севастополь шахьара федеральни агентствон Халкъашта юкьерча урхаллен кулгалхо Разживин Сергей, гIазкхий къамах бола викалаш.

Мизенаькъан Руслана яхачох, «Ветеран волча хьоашалгIа» яха болам - из вай

Даьхе бахьан долаш лаьттарий сий дар хинна Iац, из да исторически дагалоаттам лорабар.

«Оаха баркал оал берригача ветеранахта цар деналах, майралах. Ветеранаш - уж вай дийна истори да, вай декхар да цар сий дар», - аьлар ГIалгIайчен Миннаца кулгалхочо.

Белгалду, «Ветеран волча хьоашалгIа» яха болам дIахьош ба, хIара шера бекарга бетта 10-ча денгара маьтсела бетта 10-ча денга кхаччалца.

Наьсарен лицее дагалаьцар, советски халкъ Iазапе лоаттадарах бейнараш

Йовлой Ясмина

Наьсарен-Шахьара №1 йолча лицее кхетаче дIайихьар, советски халкъ Iазапе лоаттадаь ханаш дагайохара долча Денна хетаяь. Цу кхетаченна чудоагIаш «Сага вахар» яха фильм гойтар, кинолекцеш йийшар, яхаш, дийцар «Сердало» газетига ишкола администраце.

Советски халкъ халчаэтта хинна ханаш, уж мехка халача исторе оагIонаш дагалоаттаря тIахьех цу дено, репрессешка йоккха кьизал ловш бейнараш бицлуц.

Доккха дакъа дIалаьцар «Сага вахар» яхача фильмо, цунга хьожаш, дега юкьеIолла чакхдоалаш дар из унзара Iазап, хьажархошта вIалла а дицлургдоацаш дег чу дусах дар тIема сурташ.

Хьежачул тIехьагIа шоашта цига дайнар дийцар гулбеннараша.

Кхетачено белгалдир исторически дагалоаттам хила безилга.

«Зарница 2.0» яхача ловзаре котбаьннарий цIераш яьхар Наьсаре

Гаьгенаькъан Мартина

Наьсарерча, Магасерча «Хьалхарчар болам» яхача оагIон доакъашхой шоай говзал гойташ хилар «Зарница 2.0» яхача Ерригача Россе тIема, Даьхенцара лерхIам гойташ долча ловзаре. Республикерча яхьашка дакъа лоацаргдола тоабаш кьоастайир цу гулакха хьалхалаттараша. Из хоам «Сердалога» бир «Хьалхарчар болам» яхача оагIон доакъашхо волча Налганаькъан Рамзана.

«Яхьашка кьоастаяьча программах, шоай дегIа низ, тоабан юкьера болх малагIа боараме ба, саг чувагIаш доаца-

ча гIирсашта доал дар, мехка истори довзар гойтар бераша», - йоах хоамо.

Столицерча берашта юкье хьалхара моттиг «Марем» яхача гимназеге йисар, шоллагIа моттиге эттар Магасера Лицей-берий беш. Лакхерча классашкарча берашта юкье хьалхарча лагIа тIа Лицей-ДС эттар; шоллагIа, кхоалагIа моттигаш №1 йолча ишкола-берий бешаи №2 йолча ишколаи кхаьчар.

Эггара толашагIа йола тоаба я аьнна хержар Наьсарера №15 йола ишкол, дото майдилг йихьар хьехархой колледжо, хIаьта кхоалагIа лагIа тIа №19 йола ишкол хилар.

Наъкъашкара бокъонаш телхаерашца, къовсам лоаттабергба Шолжа кхалерча Іаьдало

Гаьгенакъан Мартина

Машинашца жагІа, гІум, кхера, иштта кхыбола кхоачам дІа-хъа кхухъа-ча хана; боагІача боараме из гІулакх лора ца дерашта духъала къовсам дІаболабе лаьрхІад Шолжа кхален администраце, МВД болхлой оарцагІбаьха. Из хоам «Сердалога» бир администрацера.

«Кхален администраце МВД болхлошка дехар ду, наъкъашкара бокъонаш лора ца еш гІалатбаьннарашта духъала 1-ча дакъа 18.2 статьях бежтокхаме оза, яхаш», - хоам бу тхога шолжахоша.

Шоаш дІа-хъа кхухъа хІама Іоухийташ, наъкъаш бІех ца дара, наъкъашкар-ча кхыйолча машинаш-та новкъарле цаяра тІахъех Іаьдало бахархой.

МагІалбике, къаман проекта чудоагІаш, тоадир юкъара доазонаш

Йовлой Ясмина

2019 шера денз, «Шахъара вахара хъалаш» яхача, хІанз «Вахара таронаш» оалаш йолча къаман проекта чудоагІаш, МагІалбик-Шахъаре дика тоадаь йистедаьккхар юкъара 32, коашкара 17 доазув, яхаш, дийцар «Сердало» газетага шахъара администраце.

«ХІанз коашкара доазонаш дика тоадаьд берий майдашца, салаІара йолча моттигашца, плит-ка Іойиллай, Іоховшара гІандаш оттадаьд, нувхаш чутувса яьшкаш а латт. Юкъарча доазонашка сердалон-ца Іалашо яьй, иштта асфальтобетонах оаса а ба-хийта, наъкъа такилгаш даьд», - аьлар хоамо.

Белгалду, бекарга бетта 21-ча дийнахъа денз, дІахьош я Ерригроссийски кхадж тассара ха, цига хъа-хержа доазонаш тоадергда 2026-ча шера. Наха аттагІа хургдолаш, МагІалбика-Шахъара берий-технически кхоллама Центре вІашагІеллай волонтерий штаб.

Илдарха-ГІалий тІара, Берда-Юртара хин турбаш меттаоттае лерхІ

Іалой Муса

Наъха вахара хъал тоадарах йолча къаман, федеральни МКИ проекташка гІолла Илдарха-ГІалий тІара, Берда-Юртара хин турбаш меттай-оалае лерхІ 2025-ча шера. Из хоам бу РФ Минстроя Проектни дирекце зарбан болх ле-лабераша.

«Илдарха-ГІалий тІарча 43 эзар совгІа бахархош-та боагІача боараме хий хъадоагІаргдолаш 102,6 км хин турбаш я тоае лерхІараш, иштта боккха болх дІахьош тоае лаьрхІад Берда-Юртара 3,4 км латта моттиг, 8,43 км йолча ерригача моттигах 1,3 хул из. Юртарча 1 138 бахархошта хи-цара кхоачамбоацараш нийс-дергда цу гІулакхо», - белгал-

дир Россее Минстроя проектни дирекцена хъалха латтача Си-фулина Динас.

Теркалде деза, «Шолжа-Шахъар-МагІалбик» яхача хий лоаттадеча моттига «Восточни» оалача водозабора Илдарха-ГІалийна хий лоаттаделга - 16 эзар куб хий 24 сахъата.

Хий лакхедаккхарах йолча хъалхарча оагІон насосни стан-це 20 артезиански гІувна 120

куб.м 24 сахъата хий да лоат-тадер. 1000 куб. метрах йолча, шоллагІча оагІон насосни стан-це хий дІачудохийт «Шолжа-Шахъар - МагІалбике» яхача лостамагІа. Илдарха-ГІалий тІара 50-гара 330 мм кхоачаш, йоахал 105, 49 км йола хин турбаш болатах яь я. Хий тоа-деш дІахьоргболча къахъегамо дикка тоадерга хин оагІонцара хъал.

Наьсаре наькъашкара кІоагаш дІадукъаш латт

Йовлой Ясмина

Наьсаре дика къахъегаш ба, наькъашкара кІоагаш дІакъовлаш, никъ шаьрбеш. Балхаш дІахьош да ерри-га технологически боарама оагІонаш лораеш, яхаш, дий-цар «Сердало» газетага шахъа-ра администраце.

Доал деча даькъ тІара тхога баьча хоамах, наькъаш тоада-

ра балхаш дІахьош да, нахаца деча къамаьло хъагойташ ма хиллара, уж мичахъа де деза ховш, никъ тишбенна хиларга хъежжа.

«ХІанз цу тайпара болх бола-баьб Базорканаькъан, Кхоартой урамаш тІа», - аьлар хоамо.

Цу даькъ тІара балхаш йи-стедаьннадац, бакъда мэре яха-чих деррига тоаде дезаш дола наькъаш теркаме эцаргда.

ТЮЙ-ЮРТАРЧА №4 ЙОЛЧА ИШКОЛА 3D «КОТАЛОН КАРТА» ДЕЛАР «КВАНТОРИУМО»

Гаьгенаькъан Мартина

Коталон ди хъатIа доагIаш, Моздаке-МагIалбике моастагIашта духъала хинна операци тIайола 3D «Коталон карта» делар ТЮЙ-ЮРТАРЧА № 4 йолча ишкола «Кванториум» яхача берий технопарка. Из хоам «Сердалога» бир цу моттигера.

«Из гIулакх вIашагIделлар технопарка дешархо ва, ший кулгалхочунца. Малсаганькъан Тухана цIерах йолча музее уллача исторически карта-га хъожаш, шоай болх цунца нийсбеш, вIашагIделлад из. МагIалбике лъаттача тIема операцих дукха хIама до-взаргIа ишкола дешархош-та», - йоах тхога бенача хоамо.

«Кванториуме» белгалдир, цу тайпара мехка истори, цунца дувзаденнараш кхувш латтарашта юкье кердадоакхилга, вайх цхьан-нена хийрадала йиш йоаца хIама долга.

ШОАШ БАХА ДОАЗОНАШ ТОАДЕ ГIЕРТ ШОЛЖА- ШАХЬАРЕРА БАХАРХОЙ

Гаьгенаькъан Мартина

Эггара хьалхарча аргIагIа тоае езача моттигий до-азош хоржача дакъа ло-ацаш ба Шолжа-Шахья-рера бахархой. Из хоам «Сердалога» бир шахья-рерча хьакимаша.

«Кертерча сайта тIа шо-ашта бакъахъа хеташ йола моттиг къоастаеш дакъа лъацад 1000 совгIа сага. Эггара дукхагIа цIи яккха-рех ба Народни оала урам (Дружбы оалача урамгара Бохтаранькъан цIи лелаеца урамга кхаччалца). 327 саг ва къаьстта из урам хержа-раш», - йоах хоамо.

Массехк ди хьалха пор-тале оттаяраш 8 мот-тиг я, хоржам бахархошта тIехъа ба.

Таьрахъашцара болх боаржабарах йолча академе лекци йийшар

Гаьгенаькъан Мартина

«Проекташта кулгал дар: ке-гаденначунгара нийсачун-га кхачар» яха лекци йий-шар Магасе. Спикер - таьра-хъашцара гIулакх доаржа-дарах йолча Академе деша-

ра программах йолча Депар-таментта проекташта хьалха латта Мышонков Александр. Из хоам «Сердалога» бир цу моттигера.

«IT- болхлошта, менедже-рашта, пайдане хургдараш

хьалхадоахаш хилар Алек-сандр. Проект оттаяра говза-ла, де лаьрхIар боагIача боа-раме къоастадара, тоабан болх лертгIа дIачакхбаккхара хета-даь дар цун къамаьл», - дийцар тхога цу моттиге.

Доакъашхошта дайзар,

малагIа тайпа хIамаш проект оттаяча чакхдалийтIа йиш яц, иштта эггара кастагIа нийс-луш долча кхоачамбоацарех дийцар царга. Цу балхацарча говзанчаца хаттар-жоп долаш къамаьл хилар лоархIаде дар гулбеннарашта.

Ерригача Россе кхетаче дакъа лаьцар вай мехкарча хьехархочо

Гаьгенаькъан Мартина

Кьилбаседа Кавказерча клас-сай кулгалхой, СПО тоабай ку-раторий Ерригача Россе кхе-таче дакъа лоацаш хилар Наь-сарерча № 15 йолча ишкола кулгалхочун гIонча йола Кхо-артой Фатима. Из хоам «Сер-

далога» бир «Бералла наь-къаш» яхача проекта зарбан болх лелабераша.

«200 хьехархо гулвеннавар «Машук» яхача моттиге Кьил-баседа Кавказа ворхI моттигера. Царна юкье бар тайп-тайпарча дешара моттигашка-

ра куратораш, ишколай кул-галхой гIончаш, иштта кхы-бола болхлой. Берашта, цар даьшта-ноаношта лаьрхIа йолча программех, иштта де-шара оагIонца дувзаденна-ча кхыдолча гIулакхех дийцар вIашагIкхетаре», - йоах тхога бенача хоамо.

ГIалгIай мехка дIахьош я балха оттарах йола ерригроссийски ярмарка

Коазой Мадина

ГIалгIайче дIахьош я балха оттаварох йола ерригрос-сийски ярмарка. Из кхета-че дIахьош, болх лоаттабеш болчарца вIашагIкхетараш, хьехамаш, говзанч-клас-саш дIахьу.

ГIалгIай Республикан къа-хьегаме Министерствон зар-бан болх лелабераша яха-чох, цу даькъ тIа балха отта-ра чIоагIваьв 1500 саг, уж ба болх лохаш бараш.

Ярмаркера хьал дика да, массаза санна хоза кхетаче дIахьош я кагирхошца ювза-енна.

Шолжерча дешархошца кхерамзлен болх дIабихьар

Коазой Мадина

Кагирхошта хьехамаш ду къамаьл хилар наркоманех, кибер-кхерамзленех, бокъо йоацаш машин лелаярах лаьца Шолжа-Шахьара №1 йолча юкьерча ишкола дешархошца. Цунна юкье дакъа лаьцар ФСБ, ПДН, прокуратуран, тохкама комитета викалаша, шахьара администраце говзанчаша.

«Сердало» газетага доал деча даькъ тIарча зарбан болх лелабераша баьча хомамаш, берашта хьалхадаьккхар цу наькъ тIа ваьннача сага мел доккха зе ду наркомане.

Иштта хьаьшаша терко тIаяхийтар, юридически оагIорахьа бехктокхаме хила везара, машин лелаяра бокъо йоацаш хилча, доккха зулам доалаш хиларах.

«Из доацаш а, Интернете гIолла лелаш дола хьал дийцар, шоай вахарах дола хомамаш дIалуш хилар малашь ца ховча наха, кагирхошта хьалхадаьккхар паролаш хьаькхоллар тешшаме хила дезилга.

Профилактика юкьарлон кхерамзлен, могашала дIоагIа да. Кагирхой тIахьех шоаш уголовни бехктокхаме лорабара», - аьлар Шолжа администраце.

Красноармейски яха урам тоабеш болх дIабихьар Наьсаре

Йовлой Ясмина

360 метрага кхоачаш бола Красноармейски яха урам тоабир Наьсаре. ГIишлошьяра балхашцара бокъонаш лораеш къахьийгар арабаьннараша. Из хоам «Сердалога» бир шахьара мэре. Тишьенна хин, газа турбаш хувцаш боахкача хана, саккура бетта цига ваха доазонга хьежар шахьара да Оздой Руслан.

«БIаьстен ха хьаэттача, ураме асфальт хургба аьнна дог тедаьдар шахьара дас цигарча бахархой, хIаьта вайна ма харра, аьнна тахан кхоачашдир», - йоах тхога бенача хоамо. Никъ дика, дукхача шерашка ца бохаш латтаргболаш, къахьийгад болхлоша.

ГIалгIайчен единороссаша цIий дIалуча боламе дакъа лаьцар

Коазой Мадина

Къаман цIий дIалуш дола ди хьатIадоагIаш, хIарашера бекарга бетта 20-ча дийнахьа белгалду цун дозал. Цу тайпара, ГIалгIай Республикан Халкъа Гуллама депутаташа, «ЦаI йолча Россе» парте цIерагIа, шоашта керте моттигерча

парте исполкома кулгалхо Кхоартой ИбрахИм волаш, дакъа лаьцар цIий дIалуча. Из болх вIашагIабеллар яр республикан цIий дIаийдеш йола моттиг, яхаш, дийцар «Сердало» газетага «ЕР» зарбан болх лелабераша.

Единороссаш цу дикача

гIулакхе хьаллаьцар массаза дерригача цIий дIалуш долча боламашка дакъа лоацаш йолча «Дикача наьха Клуба», иштта «Къонача гварде» доакъашхоша.

«Цу боламо цIаькха а хьагойтар лакха вахара бехктокхам хилар парте а из хьаллоацарий а. Геттара лоархIае да, из санна дола

гIулакх депутаташа къоабалдеш хилар, цар масало кхычарна дика гIулакхаш де дагадохийт.

Донарий цIий массаза эшаш да, къаьстга сиха эшача хана, из цахиларах сага вахар кIалдусаш моттиг нийслу. Из дIадаларца вай дер доккха гIулакх да», - аьлар Кхоартой ИбрахИма.

ЦIий дIачутелача станце хилар Лакхехьарча суда болхлой

Галой Муса

Россе цIий дIачутеларий Халкъашта юкьера ди, Коталон 80 шу дизар хьатIаотташ, республикерча цIий дIачутелача моттиге баха хилар Лакхерча суда болхлой. Из хоам «Сердалога» бир Лакхерча суда зарбан болх лелабераша. ЦIий дIачутелараша селхан ши болам дIабихьар станце коа. Россе цIий дIачутеларий Халкъашта юкьера ди

хьатIаотташ, «Хьалсага хьай дог» яха болам юкьебаьккхар.

«Дикача наьха клуб» яхача ганза болхлой ба цу гIулакха хьалхалаттараш, иштта дIахьош ба ерригача Россе «ЦIий дIачутеларий код. Даьхен лорбой» яха болам. Даьхен лорбой шера, Коталон 80 шу дизара хетабаь ба болам. Цу гIулакха хьалхалаттараш - ТIехкацара тIум, цIий дIачутеларах йола РФ Юкьарлон палатацара болх

нийсача лостамагIа дIабохийта Кхел, Федеральни оагIонцара лорий-биологически агенство (ФМБА), унахциенон хьал хьаллацарах йола Къаман ганз, Россега ЦIе ЖIарг.

Из беркате гIулакх хьаллаца арабаьлар Лакхерча суда болхлой - суда кулгалхочун гIонча ЦIелой Элина, суда моттигашта кулгал деш бола Янданаькъан Адам, Янданаькъан Хизар. ХIара шерарча тушола бетта 20-ча дийнахьа дезду

цIий дIачутеларий ди. 2007-ча шера, саккура бетта 20-ча дийнахьа соцам баь, юкьеяьккхай из лоархIае моттиг.

«Даьхен лорбой» яха болам Россе бахархой цIий, тIехкацара тIум дIачутелара тIахьехаш ба. ТIема ханашка цIий дIачутелаш хиннараш дагалоацаш, исторецара лерхIам лелабу; дикача, наха пайдане хургдолча хIаманна адам тIахьехаш болх ба из.

Галгалай мехка дийцар, дезала могошал меттаоттаярах

Коазой Мадина

Вай республике Х-гала ер-ригроссийски Илма-практически конференци дйайхбар «Дезала могошал» яхача темах, из влшагйелляяр ИнГГУ, Галгалай Республикан унахцленон Министерствоза цхьана. Цига дакъа лоацаш хилар СКФО массайолча моттигашкара 180 саг, иштта Мо-

сквера а.

Кхетачен кертте бар - ИнГГУ Илман балха проректор, экономически Илмай кандидат Чуранаькъан Ахмада Лиза, Галгалай Республикан унахцленон министр, лорий Илмай кандидат Илбаканаькъан Иаддал-Мажита Зара, РКПЦ керттера лор, Илмай доктор, профессор Къоастой Иабаса Зарета.

«Сердало» газетага керттерча

республикан вуза зарбан болх лелабераша яхачох, цига дийца хаттараш доагаш дар, бер а иштта ноаной а лергбоацаш дола хьалаш влшагйдохкара, иштта цунца дувзаденна дола кхалнаьха магар лорадарох, бераш дладалар лорадарох, бераш йолча кхалсага вахара хьалаш дика влшагйдохка хилийтарох, малача наьха могошал лораярах.

«Вай мехка сага могошал, ва-

хара хьалаш дика хилар керттерча къаман хьалхашка латтача декхарех лоархлаш да. Цудухьа вай маьхалдоахаш да пачахьалкхен, юкъярлон декхараш, из тладерзадаь да бахархой могошал дикагала хилий-тара. Цо таро лу нах дукхагала деглаахара йола таронаш йоаржае, цунца цхьана бераш деш ноаной а, бераш а леш дола хьал ма хулла лаьгйде», - аьлар кхетаче.

Шолжа ЦРБ дла-юха уха лорааш кхалнаьха наькха лазарашка хьежар

Коазой Мадина

Шолжерча ЦРБ лорааша лаьрххгача гирсех чакхбаьхар кхалнах, наькха карт доаккхаш. Цу тайпара шоаш бахаш болча моттиге чакхбала йиш йолаш бар кхалнах. Уж бар дукхаза влштгара даьча ценошка, Менделеева урамах бахараш. Цу тайпара уж лораашка чакхбалар эшаш дар, кхалнаьха ноакхошта хулаш дола цийоацар яха лазар дий тахкара.

Вайцига из лазар чоагала даьржа да кхалнаха юкье, цийоацар оалача лазара юкье цо хьалхара моттиг длаоац. Цун унзара хилар да, из хьалхарча даькъ тла цхьаккха а тайпара хоалуш цахилар. Дарба де халагала долча хана мара дий ховш хилац из.

«Оаха хланз длаьхош бола болх дуккха хьалхагала из лазар дий гучадоаккхаш ба, цу хана цунна дарба де а аттагала да.

Цунца дувзаденна вай кхалнахага дехар ду, каст-каста маммографи йоаккхаш хила», - аьлар Шолжа кхален дарбанчен лорааша, шоаш болам длаьхош.

Магасе баха хилар «Даим йоага цйи» яха сийленг долча

Йовлой Ясмина

Магас-Шахьара Кхела депутаташ баха хилар «Даим йоага цйи» яха сийленг оттадеча моттиге, уж балхаш йистедаха лаьрхгала да маьтсела бутт длаболалуш, яхаш, хоам бу «Сердало» газетага лаьрххгача хоам.

Укх наькха уж балхаш длаьхош да глшлой новкха Йойилла хинна плитча хувцаш, иштта глшлой лелача даькъ тла наькха йистеглолла баьццара гаьнаш длаьгогаш.

«Лоархгаламе да Сийлахь-боккха Даьймехка тлем тла Котало яккхара 80 шу дизара ди дездарга уж йистедахар. Цига ухаргба кортамукъале бахьан шоай са Йодиллача наьха сийдеш бола бахархой а хьаьший а. Цига зизаш дехаргга, дагабохаргба денал дола блухой», - аьлар Магас-Шахьара Кхела депутата Дарсиганаькъан Хаваж-Бахьаудина.

Цу проектах лаьрхлад, «Даим йоага цйи» парка центре хилийта, юхедиса доазув тоа-дергда. Балхаш длаьхош да оттаяьча ханашка хьежжа. Нагахьа санна ара хаоттам хуле, маьтсела бутт длаболалуш, уж балхаш йистедаргда.

Республикерча студентий-лорий толам

Коазой Мадина

Новосибирскерча лорий паччахьалкхен университет длаьйхьача анатомех йолча къамашта юкьерча студентий олимпиаде котало яккххар вай паччахьалкхен университета лорий факультете дешаш болча студенташа.

Университета зарбан болх лелабераша теркалдечох, Коталон 80 шу дизара хетаяьча яхьашка дакъа лоацаш хиннараш пхе мехкара 24 тоаба яр - Россера, Белоруссера, Узбекистанера, Казахстанера, Киргизера. Анатомех бола шоай кхетам гойташ, чоалхане болх кхоачашбе безаш бар кагирхой.

«Кхетам лакха хиларал совгала; кадай, сиха хьовзара говзал эшар цига. ИнГГУ «Дарба» яхача тоабо хьалхара моттиг яккххар 23 тоаба тлехьаюташ. Массехк бетта

кийчо еш къаьхьегарах, Дала баьккха аьттув бар из», - белгалдир университетте.

Котбаьннараш: Илбаканаькъан Сулейман, Гезгенаькъан Амин, Коа-

зой Мухьмад-Башир, Муйез Амина, Олиганаькъан Бэла.

10 КЪАМАН ІАДАТАШ

Вай мехкарча студенткас котало яккхар «Чехов – біарчча дуне» яхача яхъе

Гаьгенаькъан Мартина

Ціхезача йоазонхочун Чехов Антона хетаяьча якъашка котало яккхар МЧС колледжа студентка йолча вай мехкахочо Хъаьшанаькъан Рабияс. Из хоам «Сердалога» бир цу моттигера.

«Чехов Антона 165 шу дизара хетаяьча кхетаче дукха нах гулбеннабар. «Сурт» яхача оагІонца вай мехкахочо баьча балхараьза хилар кхелахой», – йоах тхога бенача хоамо.

Колледжа кулгалхоша баркал оал иштта хоза белгалъяьнна котало яккхача Рабияйна, цунна нийса кхетам луш йолча цун куратора Вешкаранаькъан Хадишата а.

ГІалгІай мехка хилар «Кавказа мукъамаш» яха Французов Казбека гойтам

Гаьгенаькъан Мартина

Шолже бекарга бетта 22-ча дийнахъа дІабиьхар суртанча-дизайнера, Россесуртанчий Союза доакъашхочун Французов Казбека гойтам, яхаш, дийцар «Сердало» газетига ГІалгІай Республикан культуран Министерствон хоамий отдела кулгалхочо Хазанаькъан Хатимата.

«Іилмай Академе, культуран, дешара, Кавказа бизнеса академика балхаша хъагойт тамашийна кьарший халкъа Іадаташ. Цул совгІа, автора уж балхаш дика дувз таханарча сурташ дехкара хъалашча. ГІалгІай Республикан Пачахьалкхен гойтамий фусаме хургда Французова «Къаьна-ра ГІалгІайче», «Лоаман ГІалгІайчен Іуйре», «Дунен фуь», «Бешлоам сатоссаш», «Пилла, цун узамаш» ціи йола балхаш, – йоах хоамо.

Тхоца къамаьл даьчо яхачох, суртанча безам тІабаха вар Малсаганаькъан Сосаркьас яздаьча «ЖоагІатен ГІайренаш» яхача повеста, иштта ГІалгІай нартски эпоса.

Тамашийна хозал

Вай къаман тІабувхабу гІирс беннаб мехкарча музейна

Гаьгенаькъан Мартина

Малсаганаькъан Тухана цІерах йолча музейна кхалнаьха барзкъаш «ГІалгІай йоІ» делар Кавказе ціхеза модельер йолча Айнаева Залинас, чокхеш тегаш йолча говзанча Хамхой Лидас. Из хоам «Сердалога» бир ИГМК Іилман болхло йолча Дзейтанаькъан Жаннас. Из хоза гІулакх 2019-ча шера денз тушала бетта тІехьарча КІиран

дийнахъа дездеш долча Къаман барзкъан денна хетадир музея болхлоша.

Маьре болхача кхалнаьха салонаш хъайийлла Айнаева Залина ший болх тІехдика дІахьош, хІара нускала эшар харжа ховш хиларах, ціхеза я вай мехка. ЧІоагІа хоза чокхи да цо музейна совгІата деннар.

Модельер-дизайнер йолча Хамхой Лидас бархатах баь,

дошо беса долча таьшца бега, пенах хъалъуллабу цхъацца хІамаш чулелаеш бола тІормиг белар музейна. Кулгакара хІамаш хъаеш йолча Оздой Мадинас шоай дезало чІоагІа лоархІаш, лорадеш леладаь даь-даь маІача наьха чокхи делар. ГІаьнтамаранаькъан Хъавас кхалнаха куцала лелаца хІамай ботт белар. Цу лоархІамеча кхетаче дакъа лоацаш бар историкаш, студенташ, культуран болхлой.

Наьсарерча № 4 йолча ишкола дешархоша халхар гойташ, шахъара № 2 йолча ишколе дешаш йолча Йовлой Алияс «Лорса Лида» яха илли оалаш, дІайихьар кхетаче. Къаман культура лоархІаш, тхьовра денз вай кхалнаха леладу барзкъа дІа ца доалийташ къахъегаш болча говзанчашта доккха баркал аьлар музея директор волча Саганаькъан Мухьмада.

ГІалгІайчен хъажархочо мах оттабир «Сийлахь Сармак» яхача АьдагІий театра балха

Гаьгенаькъан Мартина

ГІалгІайчен хъажархочун таро хилар «Сийлахь Сармак» яхача Бекмурзов Зураба пьесах кхеллача аьдагІий театра спектаклага хъажа. Насъаре тІаййцар кхоллама тоаба культуран Министерствос, юкъара болх бераша, интеллигенце викалаша, яхаш, дийцар «Сердало» газетига цу моттиге.

Моаршал хоаттача дешашча къамаьл дир ГІалгІайчен берий театра кулгалхочо Хазанаькъан Мусас, АьдагІой Республикан Концертни цхьанккхетара «Дошо кхабилг» яхача техникий театра кулгалхочо Джолова Ларисас.

Эбарга-Юртарча №6 йолча, Галашкарча №2 йолча юкьерча ишколай дешархошта, Шолжа-Шахъара искусствай колледже, эггара зІамагІчар «Безам» яхача берий бешарча берашта гойтар Шаоцук ціи йолча кІаьнка вахар, из вар денал

долаш хила ловш. Сюжетага гІолла хІара нийсденнача хъалах дог гІоздоалаш вар из. Режиссёр ала гІертар цаІ дар дика гІулакхаш де, уж шоана

цхьаннахъа гІолла накъадаргда.

«Тахан тха лоархІаме ди да. Тха театр, дика а хеташ, дера ГІалгІайче. Сога хаьтта-

ча тоабан вІаштІехьадаьлар лаьрхІаца беса болх дІабахъа. 2025 шера тхо хъежаргда шун берий театр хьоашалгІа дарга», – аьлар Джолова Ларисас.

«Юртаракхоллам» яхача яхъашка дакъа лаца бех мехкара кагирхой

Коазой Мадина

Кьонача дизайнерашта, кулгаговзал йолча тайп-тайпара хIамаш хъаеца наха лаьрхIа «Юрта лаьрхIа болхлой» яхача Роскагирхой программан «Юртаракхоллам» яха ерригача Россее яхъаш я юртарча кагирхой Россее союза дIахьош. 18 шергара 35 шерга кхаччалца бола нах ба дакъа лаца йиш яраш. Бекарга бетта 30-гIа ди кхачалехь юртарча кагирхой.рф яхача проекта кертерча сайте чудала деза дехар дакъа лаца воаллачо.

Из хоам «Сердалога» бир кагирхой гIулакхех йолча комитето. Яхъашта юкьеяха йиш йолаш я пхьоаллеш, кулгаговзала кружокаш, студеш, хIамаш тега моттигаш, иштта кхыяраш а. Яхъий керттера декхар - юртаршара кагирхой къахъегама, шоай кулгагашца цхьацца говза балхаш дара тIаозар. Перьм яхача шахъаре аьрки дIахьоргьа цу яхъий тIехъара кхетаче.

«Дизайн-студешкара болх бовзаш, Iомабеш хаяккха аьттув хургба котбаьннарий, иштта мехкарча лоархIамеча гойтамашка шоай хIамаш хьокха оттае йиш хургьа цар», - белгалдир кагирхой гIулакхех йолча комитето.

ЛоархIаме гIулакх

Мехкара наькъаш ше-ший аргIагIа тоадеш латт

Султиганаькъан Йоакъап

Республикерча наькъий таханара хьал хьаййцача, селханарча деношка юхахьеже, 30-50 шу хьалха хиннар дагадох вайна. Тамашийна чIоагIа хувцаеннай республика, иштта гонахьа мел дола хIама. Машинаца арадаьлча, берашка цхьацца моттигаш дIахьокхаш, дувц вай таханарча хозаленех, селхан хиннача вахаре уж моттигаш мишта хиннай. Готта, цхьаккха паргIато йоацаш; никъ бар МагIалбике, НаьсаревIаший хотташ, керттерча наькъах дIакхеташ хиннар а.

Хьалха, лоархIамеча моттигий наькъашка мара асфальт аллацар мехка, дукхагIа мел дола наькъаш жагIа, кагий кхера тесса хулар. ДогIа дийлхачул тIехьагIа бIарчча Iамарч оттар цу моттигашка, дIатIехвала хала долаш. Хийла, йоккха машин а тIехьа яллийсаш нийслора цу кегаре. СССР еха, ГIалгIай Республика хьаотташ латтача ханашка, моллагIа кхоачам сихагIа дIакхачийта аьттув луш дола дика наькъаш чIоагIа лоархIаме дар вайна. Наькъаш лерттIа ца хилча,

цхьаккха базар, бизнес ма хетта дIайодац.

Тахан Дала доккха дика даьд вайна, укх тIехьарча 20-30 шера довзаргдоацаш хоза тоадаьд вай наькъаш. ТIехьарча пхе шера къаьстга дукха къахъийгад, цу оагIонцара хIама меттадоладеш. Вай дика кхетаду, чакхбаккха безар мел боккха болх ба. ХIаьта эггара лоархIамегIдар - йIовхало, шелало толхадергдоацача тайпара дола дика наькъаш Iодахкар. Дукха болхлой, машинаш араяьха, доккха рузкъа дIатIадохийташ дIахьош болх ба из.

Цхьан минота духьалгьоттадел шоашта, мел йоккха халонаш я кхоалагIа бIаьшере, цхьаннахьа Къаьнарча Вавилоне кхерах наькъаш дехкаш баьккача болхлоша лайнараш. Шеко йоацаш да аьнна хет, къаьнарча хана баьхача вай къаман наха лоалахошца хоттам беш хинна наькъаш лорадеш, доал деш леладеш хиннилга. Машинаш, вордаш, адам лелаш дола наькъаш лерттIа хилар массайолча ханашка чIоагIа лоархIаме хиннад. Цох лаьца дувцаш, РФ Президента Путин Владимира белгалдир, кхераме доаца,

дика наькъаш Россее экономически хьал тоадалара тIехьа керттера моттиг дIалоацаш долга; наьха вахар аттачахьа, паргIатонга доаккхача, шахъарий, юртий хьал тоадеча, иштта туризм йоаржаеца лоархIаме дакъа дIалоацаш долга.

Мехкарча хьакимаша, наькъий хьалах йолча министерствон болхлошца цхьана, къаман, мехка проекташ йоаржаеш, наьха кхерамзлен хьал лорадара тIехьа боккха болх ба наькъашка дIахьош латтар. Ишколашта, берий бешамашта, дарбанчешта, стадионашта, нах бахача моттигашта тIадолха наькъаш довзаргдоацаш да тахан. Вайна ховш да-кх, из деррига кхоачашде шоай болх дика бовзаш бола къахъегамхой, инженераш, проектировщикаш, иштта шортта рузкъа эшилга. Вайх хIара саг ва тахан цу балха юкье дакъа лаца йиш йолаш, масала, наькъа юкьера кIоаг дIабикъа, догIан хих этта Iам бокъалургболаш зIамига харш даьккха, хий дIадахийта маьл баккха аьттув ба вай тахан.

Шахъара моттигашкара наькъаш тоадеш санна, юртаршкарча бахархой дехараш

кхоачашдеш къахъег тахан мехка. Юртарча моттигаш тоаярах йолча пачахьалкхен программа гIолла 40 километр совгIа наькъаш дар дIадахача шера республике тоадаьраш. Цхьаккха тайпара паргIато йоацаш, лампашца сийрдабаьккха боацача; галаш, кхерий дадаш болча наькъ тIагIолла хIара денна дIа-хьа ухарашта дика хов, иштта йолча моттигашка лела машинаш касткаста тоае езаш хулилга. Боккха бала хул иштта йолча моттигах машиний даьшта.

Тахан юртарча кагирхошта гу, шоаш баха моттиг мел хоза тоаеш латт, кхычахьа дIабаха ловш хиннараш, из деррига гуш, шоаш бахача моттигера болх лаха, цига дIачIоагIабала болалу. Наьха вахара хьал тоадеш бола оагIув, аьнна, цIи тиллай цу мугIарерча къаман проектах. Хоза сурт деций, басарашца къоастам баь, гонахье чуерзаяь, шаьра, дика никъ, уллув гIолла билла гIашлой никъ?.. Дегар, бIаргашта тоам хулаш сурт да-кх из. Вай масане тахан хам беш, доаккхал де деза беркате гIулакх да из, хIана аьлча цо дикача оагIорахьа хувцар дукха да!

Шоай лоIамагIа цIи йоае оарцагIъухарий тоаба вIашагIйолла лаьрхIад мехка

Коазой Мадина

Тайп-тайпарча моттигашка, шоай лоIамагIа цIи йоаеш хургбарий тоабаш вIашагIйохка лаьрхIад мехка. Министерствошца, иштта кхыйолча болх беча моттигашца кхетаченаш дIакхухьаш, цу оагIонцарча балхах дувцаш, ба МЧС къа-

хъегамхой.

Цу гIулакха керттера декхар - дарбанчешка, дешара моттигашка, иштта кхыйолча болх беча моттигашка цIи йоаеш йола тоабаш хилийтар. Цу оагIонцарча болхлоша белгалдечох, ишттача тоабо МЧС болхлой хьатIакхачале цIерцара хатар сихагIа дужа-

дергда, цIи дIа-хьа яржийтаргьяц.

Россе МЧС хьаллоацаш гIулакх да из, уж тоабаш Iомабеш, эггара хьалха де дезараш царна довзийташ болх бу цо. 2023-ча шера № 153 йолча чIоагIонца республикерча Пачахьалкхено соцам баь дIадоладаь беркате гIулакх да из.

12 КУЛЬТУРА

Тема ханех дисар лохаш ба МагІалбике

Гаьгенаькъан Марина

«МагІалбикера доазув» яхача проектагІолла, тІема шерашка хинначох дисар лохаш кЪахьегаш тоабаш я шахьаре. Из хоам «Сердалога» бир «КЪонача эскархой» зарбан болх лелабераша.

1941-1945-ча шерашка лаьттача Сийлахь-боккхача Даймехка тІема юкье дакъа лоацаш хиннача вай мехкахой цІераш гучайоахаш, истори дийндеш, кЪахьегаш ба тахан уж нах. ЮкЪарча оагІон моттига кулгал деча Муружанаькъан Мухьмада хьалхаленца дІахьош ба из лоархІаме, боккха болх, - дийцар тха газетага.

Белгалде деза, «МагІалбикерча доазоно» кхувш латтараш шоайла вІашкозилга, иштта шоай истори довза, тахка аьттув лулга.

Музейшца дувзадenna гІулакх доаржадеш, ба вай мехка

Гаьгенаькъан Марина

РФ ЮкЪарча палата, моттигашкарча цун доакЪой викалаш кхаьчар мехка. ВІашагІкхетара керттера декхар - республике музейшца дувзадenna гІулакх доаржадар. Из хоам «Сердалога» бир цу моттигера. Москвера, селий мехкара кхаьча хьаьший мехкарча пхе музейе гІолла хьожаш чакхбаьлар, царна юкье яр Дзейтанаькъан Беслана хьалхале лелаеш вІашагІелла «МагІалбикера бастион» яха музей.

Тахан Магасе дІайихьача кхетаче цхьан истола гонахъа гулбелар Мехкадаь, Паччахьалкхен Администраце чухьарча политиках болча оагІон кулгалду Коазой Мухьмад; шахьара хьалах, моттигий хьал тоадарах йолча РФ ЮкЪарча палата комиссена хьалхалатта Грушевская Наталья, Луконин Александр, иштта довнаш дІадахара тІехъа кЪахьегаш йолча комиссе доакЪашхо Гелиснаькъан Ийса, республикерча ЮкЪарча палата кулгалду Іамарханаькъан Лейла, ОП

доакЪашхо Мартазанаькъан Муса. Музейшкара хьал тоадара тІехъа юкЪедаьккхача дика хургдарех дийцар гулбеннараша.

Докладчика теркалдаьчох, 37 377 мехкара дешара моттиг культуран оагІонца бувзам болаш я.

Вай мехкара хьал теркалдича, тахан 12 музей, 61 музея цІалг, 41 музея миІинг, 3 музея экспозици я. Луконин Александра белгалдаьчох, музейшца бувзабеннача тохкама балхах йолча программашта юкье геттара кІезига

дакъа лоацаш да мехкара бераш. «ГІалгІай мехкара музейш тайп-тайпара я, гуш да, малагІча оагІонца берий безам ба.

Кхоллама кружоке ухаш долча бера дахчах е кхыболча гІирсах цхьацца хІамаш хьайой, цу гІулакха хьалхалатта хьехархо ший балхах, берех дог лазаш, шийна могоар царна Іомаде гІерташ кЪахьегаш волга да. Кхоллама балхаш санна, истореца дувзадennaраш а царна дезалургдолаш, лоархІаргдолаш кЪахьега деза», - дийцар кхетаче.

Хозал зувш вола саг

КЪаман суртанча волча Эсамарзанаькъан Заьлмахий 75 шу дизад

Суртанча Эсамарзанаькъан Заьлмаха 75 шу далар дездеш ва. Ший бІаргашца зийна хозал кулгашца кхыбарашта гойта ховш, лакха начІал долаш, хозача хІаманца дог ловзаш саг ва Заьлмаха. БокЪонца бола фаьлг язбеш санна, дул цо моллагІча шийна дезадennaча, бІарг тІасецача хІаман сурт.

1950-ча шерарча тушола бетта 20-ча дийнахъа ваьв кЪаман цІихеза суртанча. БуротІарча исбахьален ишколе кхеллар цо ший хьалхара балхаш. ЦІихезача советски суртанчан Заронов Павла пхьоалле гойтар цо ший начІала юхьиг, дІахойодача хана суртанчан никъ цо харжар а кЪаьстта цу сагагара дар. Ишкол яккха ваьлча, Мухин И. В. цІерах йолча Ленинградерча лакхерча исбахьален-промышленни училище деша эттар из, (таханара Санкт-Петербургега Штиглиц Л. А. цІерах йола паччахьалкхен исбахьален -промышленни академи). Суртанча-дизайнер яха оагІув хержар вай мехкахо. Санкт-Петербурга хоза-

ло, исбахьален музейша, Эрмитажо, Эрсий музейша, шахьара гонахъа ядача моттигаша дог ураувттадора кЪонача суртанчан.

70-ча, 80-ча шерашка хІетта баьржа дизайнерий кхоллам бовза волавелар из. Цу ханара цун балхаш цхьа тамашийна, ший тайпара кхелла дар. ДІахойодача хана, динцара моттиг гойташ дола сурташ дехка волавелар из, Дала саг дунен чу кхоллара бахьанаш теркалде, хьоахаде ловш хулар. «Зикар», «Мурдаш» яха цун сурташ из оагІув гойташ да. Кавказа хозал, ГІалгІайчен моттигаш гойташ дола сурташ кЪаьстта боча долаш дийхкад суртанчас. Из хоалуш да, хьоуж зе эттача. Эсамарзанаькъан Заьлмахий Іаламцара безам боккха ба, ший сурташка из наха дІагойтар дезаш хиннав из массахана. Ший болх боча болаш, суртанчан гІулакх лакха лоархІаш хьавенав из.

Таханарча ханаца дола дукха хІамаш го йиш я цун балхашка. Оалаш да-кх вайна юкье, суртанчан мотт ший тайпара ба аьле, из бакъдеш ба

цун хІара болх. Наха дезаргдар, бІарг тІаоттаргбар кхолла гІерт из. Дего хьехаш дилла да цун «Халбате воалла саг» яха сурт. Гаьнарча, нах боацача лоаме ше цхьаь вахаш вола зІамига саг ва цо цу тІа гойтар. Ше кЪона вале а, вахара халонаша букъ соттабаь ва из. Цхьоал, сатем эшаш волга гуш да из. Дуненцарча цхьаккха хІаманца дог ловзаш вац из, шийна хало мел яьрашта кЪинтІераваьнна, цхьаккха сага бала боацаш, вахара денош дІакхухьаш ва из.

Суртанча балхашта юкье, толашагІа бола болх ба ала мегаргдолаш да из сурт. Цунцара лакха начІал гойташ, ше хьалаьца никъ цун мел дика, шаьра бовз хьокхаш да «Заман тайнаш», «Тушоле мохк» яха, вай кЪаман селханара вахар гойташ дола сурташ. Таханарча деношта тара доаца дуне да цо цига гойтар. ТІехьарча хана дилларех да «Лоамашкара сайре», «БІаьстанара ков», «Іа» яха сурташ. Суртанчан балхашка хьожаш, цун нигат, уйлаш, дог довза йиш я оал. Иштта хеталу, Эсамарзанаькъан Заьлмахий сурташка хьежаш ха йоак-

кхаш.

Сага хьакхеллар зувш, цунна ше леладер малагІча боараме деза ха йиш я вай. Ший сурташка кЪахетам, цІена уйлаш, дика оагІув гойта хьожаш, кЪахьегаш хьавенав вай мехкахо. КЪаман оамалаш, Іадаташ, лоархІамедараш гу цун балхашка. Ше леладер дезаш хиларо

кхы а дукхагІа низ совбоаккх сага. Иразе, ше дечох беркат хулаш, могоаш-маьрша волаш вахалва из дуккхача шерашка! Массахана дегІа низ болаш, дечунца безам болаш, кЪахьегалда цо!

Олмазанаькъан Лейла, Паччахьалкхен ИЗО музея керттера болхло

«Абилимпикс-2025» яха чемпионат я мехка дӀахьош

Коазой Мадина

ДегӀа могашал эшаеннарашта лаьрхӀа чемпионат я, укх деношка дӀахьош. Дешархой, студенташ хургба цига шоай говзал гойташ. Дешареи Илмани гӀулакхех йолча Министерстве белгалдечох, «Абилимпикс» дегӀа могашал эшаеннарий начӀал, говзал гойташ оагӀув ба. Кхаь дийнахьа латтаргья чемпионат.

«Массехк тайпара могашал эшаеннарашта лаьрхӀа кьахьегаме говзалех йола фестиваль хургья цига, царна юкье я «Кьона суртанча», «Кьона хӀамаш тегархо» яха говзалаш.

Цул совгӀа, культурацара, спортацара кхетаченаш, гойтама балхаш хургда цига», - дийцар министерстве.

ГӀалгӀайчен кагирхой Министерствос «Наркоманех, ВИЧ-инфекцех лаьца» кьамаьл дир

Гаьгенаькъан Мартина

ГӀалгӀай Республикан кагирхой политикан, туризма Министерствос вӀашагӀбеллар мехка столице «Наркоманех,

ВИЧ-инфекцех лаьца» хьехамаш дара болх, яхаш, дийцар «Сердало» газетага.

Укх деношка ГӀалгӀайчен лоламхой тароний центре дий-

цар, кхувш йоагӀача тӀехьено лерттӀа вахара никъ лелабе эшача оагӀонех.

Министерствон болхлоша яхачох, цу тайпарча кхетаченаша кагирхошта юкье

дукхагӀа доаржаде таро лу харцахьа никъ цалелабара дола хьехамаш, цар кьаьгга дӀагойт сага могашала из мишта латкьаш хул.

Полицейскеша, юкьара болх бераша дешархошца кьамаьл дир

Йовлой Ясмина

Наьсарерча №13 йолча юкьерча ишколе полице эпсараша, юкьара болх бечо кхетаче дӀайихьар; экстремизма, терроризма духьала кьовсам лоттабарах дола хаттараш дувцаш. Наркотикаш, кхьйола корта бохабу молхаш лелаергӀоацаш, ДТП дувзаденна хьехамаш деш, наькьа болама бокьонаш лораяра хаттараш тохкаш, болх бир цар берашца, яхаш, дийцар «Сердало» газетага бокьонаш лораераша.

Хьаьшаша дешархошта хьалхадаьккхар, шоай оагӀонаш тӀа моллагӀа дола зулам хьалхьоадеш дола, иштта экстремизм, терроризм могаеш дола йоазош де йиш йоацилга.

Полицейскеша берашта хьалхадаьккхар наркоманех хьадоала зулам доккха хилар, цо сага могашал толхаш хилар, цул совгӀа уж лелаеш хиларах саг уголовни бехктотхаме озаш хилар.

Юххера а, даьча кьамаьла чаккхе еш, хьаьшаша тӀахьийхар бераш новкьа лелара бокьонаш лораяра, лерттӀа вахара хьисап долча наькь тӀа уж хилара, Интернет доазон тӀа баьлча.

Цу тайпара кхетаченаш эшаш я, кхувш йоагӀа тӀехье харцахьарча наькь тӀа яр-гӀоацаш.

«Саготон цӀи - наркотикаш» яха кхетаче дӀайихьар Яндаре

Гаьгенаькъан Мартина

Яндарерча культуран цӀагӀа дӀайихьар «Саготон цӀи-наркотикаш» яха кхетаче. Из хоам «Сердалога» бир цу моттигера.

«Исбахьален оагӀонцарча балха кулгал деча Йовлой Мадинас, нийса никъ лелабар мел лоархӀаме да дувца гулбир дешархой. Цо дийцар берашта, наркомани хоржараш дукхагӀа 18 - 22 шу даьнна нах болга, бакьда тахан даржаш

латт 18 шерал зӀамагӀбараш а цу бӀехача, харцача наькь тӀа балар. 25, 40 шу даьнна нах ба цу дохьажах бовш латтараш.

Хьехархочо берашта дийцар, цкьа ший вахар ийрчадаьккхача сага тӀехьа тӀайоагӀача хана тешаме саг хинна дӀаотта

мел хала да. Цу оагӀонцарча балхах болча говзанчаша белгалдечох, наркоманаш хӀара шера дукхагӀа хулаш латт, дерригача дунен тӀа 1 млрд совгӀа адам да цу харцача хӀаман тӀехьадаьннар.

**ГІалгІайчен
тІема прокурора
хьалхадаьккхар,
эскаре бехаш
хилара хьалаш
малагІаш да**

Іалой Муса

СМИ лаьрхІа йолча тІема прокурора пресс-релизе хоадам боллаш белгалду, тІема амал де тІахьехараш малагІа нах ба а, цига баха раьза боацаш, шоай граждански декхар кхоачаш цадар духьа, лечкьаш леларашта малагІа санкцеш йоагІа а.

«2025 шера бекарга-аьтинга бетташка Российски Федераци бахархой тІема амал дара тІахьехарах а иштта тІахьийхарах амал даь баьлча цІабахийтарах а болча Российски Федераци №187 йолча 31.03.2025 шера Соцамга хьехжа» Российски Федераци бахархой 18 шергара 30 шерга кхаччалца эскаре амал де тІахьех, царна юкьебоагІаш бац амал даь баьннараш, хІаьта «ТІема декхарахи тІема амал дарахи» 28.03.1998 № 53-ФЗ Федеральни законага хьехжа тІема амал де дезараш цу гІулакха тІахьех.

Царех ба бахархой, тІема гІулакхах муьацабалийтараш, е деша багІаш хиларах долча бахьанах тІема гІулакха тІа баха ца безаш каьхат доацараш, е эскаре бахара йилла ха тІехьаяьккха боацараш. Нагахьа санна тІема комиссариата из комиссе чакхвалара тІахьехаш дола каьхат цунна дІаденнадале, тІахьехаш вар лаьрххІа хьатІа ца воагІаш лечкьаш лелаш вале, лоархІаме бахьан а доацаш, из РФ УК 1 д. 328 ст. дола зулам лоархІаш да.

Из лакхехьа белгалдаь гІулакх тІема эскаре тІахьехаш волча сага леладеш дале, цунна укх тайпара таІазар доагІа: 200 000 сом гІод; 6 беттага кхаччалца лацар; шин шерга кхаччалца набакта валла ха тохар», - йоах 216-ча тІема гарни-зона прокуратуран хоамо.

Иштта белгалду, 216-ча тІема гарнизона прокуратуре хьехам бара йола пункт я, из я укх адресах: ГІалгІай Республика, Шолжа кхале, Эбарга-Юрт, Шоссейни урам, 64 цІа. ТІаьцара бола болх дІахьош ба прокурорски болхлой, оршот денгара пІаьраска денга кхаччалца, 9:00-13:00 ха чулоацаш. «Тешама телефона» номер - 8(873), 472-40-25. Электронни почтан адрес - 1437@gvp.rsnet.ru

ТІема бІухошта гІо деш кЪахьийгача МагІалбика кхален 22 сага майдилгаш елар

Коазой Мадина

Сийлахь-боккхача Даймехка тІема Котало яьккха 80 шу дуза ди хьатІадоагІаш, котало гаргайоалае бІухошта гІо деш хиннача 22 сага майдилгаш елар, МагІалбика кхален администраце. «1941-1945-ча шерашкарча Сийлахь-боккхача Даймехка тІема Коталон 80 шу дизар» яха, РФ Президента Путин Владимира кЪоастам баь майдилгаш я мехкахошта еннараш. Из хоам «Сердалога» бир администраце болхлоша.

«ЛоархІамеча майдилго хьагойт, уж нах моастагІа вай лаьтгаш тІара аравоаккхаш, цуннаькьаш тедаш лаьтгача лирача тІема юкье лоархІаме дакЪа дІалоацаш, коталон ди гаргадоаладеш кЪахьегаш хиннилга. ХІаьта вай декхар - цІаккха а из диццадар да!» - белгалдир администратце болхлоша.

МагІалбика кхале дийцар лоархІаме дешаш

Йовлой Ясмина

МагІалбика кхале кхетаче дІайихьар, эскаре тІахьехарах дола лоархІаме хаттараш кЪоастадеш, иштта цига дийцар тоаде дезаш дола доазонаш хьахаржарах, маьждигаш кийчде дезарах, кхы а дукха лоархІаме моттигаш кийчеш а лостамаш деш а кЪахьегама шоатта

ди дІадахьа дезарах.

Кагирхой эскаре тІахьехаш йола еррига кхетаченаш шоай йоагІагача беса ханнахьа дІахьош я. Шоашка хоам хьакхьачул тІехьагІа, лорашка чакхбоалаш уж хила безилгах дийцар, тІаккха цу хьалага хьехжа хьахоржаргба кагирхой эскаре баха.

Иштта дийцар, кЪаман проекта чудоагІаш, тоаде

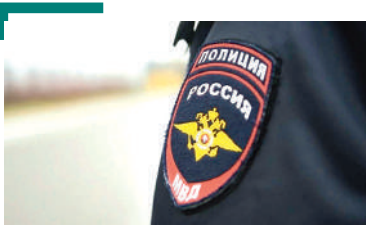
деза доазонаш хьахаржарах. Кхален мэра гІончас хьалхадаьккхар гулбеннараша из хоам юртахошка дІакхачийта безилга.

Белгалду, Ерригроссийски кЪахьегама шоатта ди дІахьош, керттера терко тІаяхийта еза, кЪаман проекта чудоагІаш, тоаде дезача доазонашта.

МагІалбике цу тайпара кхоь доазув белгалдир:

ИнаркЪера сквер, ЮкЪерча Ачалкхенна, Южнерча ДК тІабода никъ.

Гулбеннарашта дийцар «Коталон диктант» гаргагІерта хиларах, из хургда бекарга бетта 25-ча дийнахьа, цунна чудоагІар хургда Сийлахь-боккхача Даймехка тІемах лаьца, иштта СВОца дувзаденна. Цу исторически боламе дакЪа лаца йиш йолаш ва моллагІа сар.

170 000 сом лочкъадаъ зуламхо лохаш да Іаьдал

Йовлой Ясмина

Интернете гІолла гу-
чаваьннача зуламхочо
170 000 сом ахча лоч-
къадаъ саг вера Іаьдала
болхлошкара оарц
деха. ГІишлон балхаш-
цара хІамаш йохка он-
лайн-тика я ший, аьнна,
Іехаваьв из цу сага. «Сер-
далога» из хоам бир МВД
болхлоша. Илдарха-
ГІалий тІарча аьшкабе-
тона хІамаш хьаеча за-
вода болхло ва ше, бето-
на плиташ хьаяхьаргья,
аьнна, Іехаваьв из зу-
ламхочо.

170 000 сом ахча
дІатІадахийтача, вож вайна
дІаваьннав. Интернета
оагІонашка дукха ба цу тай-
пара зуламхой. Боккъал а
лоралуш, фийла хилар дех
МВД. Шоашта ца бовзача
нахаца йохкар-эцар ма ле-
ладе!

Кхашка молхаш тохаш ба мехка

Коазой Мадина

ДІадийнача ялата зе деш
долча дийнаташта, ла-
зарашта, оасара духьала
кхаш тІа молхаш тохаш
болх дІахьоргба, бекар-
га бутт чакхбаллалца.
Из хоам «Сердалога» бир
республикерча Минсель-
хозе.

МагІалбика, Наьсарен,
Шолжа кхален кхаш тІа къа-
хьегаш боакх болхлой ка-
рарча хана. Молхаш тохаш
дола гІулакх йистедаллалца,
хьайбаш дІахийца ма лелий-
та, яхаш, кхайкарал ду ба-
хархошка; иштта нокхарий
леладерашка а дехар ду, из
ха чакхъяллалца нокхарий
дургал гулье ара ма хеца,
яхаш.

ОБЪЯВЛЕНИЕ

Утерянный аттестат
№06550004555, выданный
ГКОУ «ООШ Али-Юрт» в
2008 г. на имя Евлоевой Ху-
лима Хамзатовны, считать
недействительным.

ГІалгІай лоаме йий ца ховш хинна культуран тІехьален моттигаш кораяь

Коазой Мадина

ТІаьрш оалача гІалай ком-
плекса доазонгІа, ЖІайрахьа-
Ахабоарзен музея-заповед-
ника болхлошта хьалха йий
ца ховш хинна культуран

тІехьален гІирсаш корадаьд:
хьалха бусалба наьха хинна 9
лагІа дола кашамаш.

«Сердало» газетага ци-
гарча зарбан болх лелабера-
ша ма аллара, ТІаьрш йоккха

гІалай моттиг я. Из я Маьт-
лоама кІалха, 0,9 км Эгенты
гІишлошта малхбоалехьа.

Карарча хана цу моттига бу-
стамаш, сурташ даьхад.

«Цигарча чуртий лакхал
30-50 см да.

Царна юкъера юкъ - 1-3 м.

Цига доагІаш дола балхаш
дІадихьачул тІехьагІа, гІишлош
чуйоагІаш хургья республикан
культуран тІехьален мотти-
гашта», - аьлар хоамо.

МагІалбикерча сийленгий куц эргадоаккхаш ба

Йовлой Ясмина

Котало яьккха 80 шу
дизар хьатІадоагІаш,
МагІалбикерча сийленгий
куц эргадаккха арабаьннаб
болхлой. МоастагІа воха-
веш лийгача бІухошта отта-
даь сийленг, Мордвинов Во-
лодя кхелхача моттиге отта-
даь чурт тоадеш боакх тахан.
Из хоам «Сердалога» бир ша-
хьара мэре.

Уж моттигаш меттайоала-
еш, болх чакхбаккхарах дий-
цадар ер бутт болалуча хана
дІайихьача кхетаче МВД кул-
гал деча Коробкин Михаила,
ший гІонча волча Мамаев Ба-
гометаца, шахьара даьца Галай
Мусайца.

«337-ча иччархой дивизена
оттадаь сийленг меттадоаладе-
ча гІо де эттар «Ингушнефть»,
- йоах хоамо. Коталон ди гар-
гадоаладе гІерташ лаьттараш
бицбе бокъо яц вай! ТІехьено
тІехьенга телаш дахаргда цар
истори.

Россе чемпионатера ялх майдилг ера вай кулгаш гертадераша

Гаьгенаькъан Мартина

ХІара шера дІакхухъаш йолча кулгаш гертадарах йолча Россе яхъашка-ра, пхи майдилг яхъаш баьхкар вай спортсменаш. Россе 58 моттигера 450 совгІа спортсмен вар ше-ше котвала герташ хиннараш. Из хоам «Сердалога» бир Минспорте.

«Лакхарча лагІа тІа ваьнна белгалваьлар Орёл яхача шахъаре Тиймарзанькъан ИбрахІим. 90 кг барашта юкье ший низ гойташ хилар из. 110 кг дозал дарашта юкье дото, борза ши майдилг яьккхар Баркинхой Адама, хІаьта 100 кг йолчарна юкье кхоалагІа хилар Янданакъан Саварбик», - йоах тхога бенача хоамо.

Орёл яхача шахъар тІа дІайихъача яхъашка хьалхара, шоллагІа моттигаш яхъараш Болгаре дІаяхъа лерхІача дунен яхъашка дакъа лаца йиш йолаш хургба.

Минспорте белгалвир дзюдоист Исмейланакъан Дени

Гаьгенаькъан Мартина

Лакха говзал йола дзюдоист Исмейланакъан Дени, иштта цун хьехаш вола Пхьеденакъан Ахьмад белгалбеш кхетаче дІайихъар вай Минспорте. Из хоам «Сердалога» бир цу моттигера.

«Министерствон кулгалхо-чо баркал аьлар спортсмена. Белхарой Руслана белгалдир из спорта наькъ тІа лоархІаме гІа боаккхаш, лакха говзал гойташ водилга. Спортсмена, цун хьехаш волча Пхьеденакъан Ахьмада грамоташ луш, аьттонца, иразе шоай никь дІахобахъа даькьалабийцар уж Белхарой Руслана», - йоах тхога бенача хоамо.

НачІал а цу тІа къахъегам а

ГІалгІайчера езача атлетикан ветеранах Россе чемпион хилар

Султиганаькъан Йоакъап

Ховш да, хІара толам наьха къахъегам болга. Из массаволча сага беча балха доагІаш да, къаьгта из гуш хул спортивни коталон даькъ тІа.

Ловзарий даькъ тІа: майдан тІа, ринге, адара болча наькъ тІа, спортсменашта духьалъотташ хул хьаькъал дола, низ бола нах, уж яхъаш я. Цул совгІа вайна юкье болаш ба цІихеза нах, боккьонца бола атлеташ. Цар дукхача шерашка къахъег цІихеза, начІал дола нах шоаш хиларах тарра, шоай цІи юташ вахаре, царгара масал эц тІехъа тІабоагІача наха, дика толамаш доах, лерттІа тІехъе кхее вІаштІехъадоал уж хиларах.

Царех цаІ ва республикан «Динамо» яхача ГУПа езача атлетиках вола тренер Пхьиленаькъан Мухьмада Іалихан, цо кхебу кьона штангисташ. Дукхача шерашка денз, из ва ший спортивни дегІа кеп лораеш, дика спортивни куц долаш, тренировкаш еш, ерригроссийски яхъашка дакъа лоацаш.

Из, дукха ха йоацаш, Россе

ийиллача чемпионате котваьлар, штангистий йоккхагІча тоабанна юкье. Уж низ болча спортсменашта юкье дІахьош йола яхъаш хилар бекарга бетта 10-ча денгара 13-ча денга кхачалца Подмосковьерча Къаьна-ра Купава яхача шахъаре, цига дакъа лоацаш вар 300 спортсмен, вай боккхача мехка тайп-тайпарча моттигашкара вена.

Дика говзал йолча, физически таронаш йоккхий йолча штангисташа дика кьоастадир «Акрихин» ФОКе тайп-тайпарча дозалех дикача хьалашка дІайихъача чемпионате спортсмений начІал хилар малагІча боарам тІа да.

Пхьиленаькъан Іалиханах Россе чемпион хилар М-70 дозала тоабанца, 67 килограмм дозал долаш. МеттагІяьккхара хьокхам- 61 кг, хьалъайяр-81 кг, еррига а цхьана 142 кг.

Дувцаш дар аттагІа кхетадара, хьамсара газет дешархо, хьажал, хьа 70 шу даьннад, Іа хьай керта тІа 142 кийла хьай дозалал дукхагІа бола аьшка мухь хьалъайбаьб.

Спортах хьабоала пайда бувцаш, Мухьмада Іалихана мас-

сайолча хана белгалду, саг физически хьинар долаш хилар моллагІа а ха яьнна из вале а, цунна пайда бахъаш долга. Сага ший къаьстга йола спор-та оагІув хила еза. Каст-каста физически упражненеш, тренировкаш еш хила веза, цо чІоагІду сага мogaшал хилар.

Еза атлетика ювца вай эттача, шеко йоацаш хила, штанга дика гІирс ба шун мogaшал чІоагІъара. Геттара док-кий хІамаш леладе дезаш мот-тиг яц, кІира цкъа мукъане

тренировкаш еш хила, цо дегІ чІоагІдергда, дегІацара хьинар совдоаккхаргда.

Пхьиленаькъан Мухьма-да Іалихана, кхьча къахъега-ра тІера болча наха шоай то-ламашца хьагойт хІара сага из карагІдоалаш хилар. Юкье ца юташ каст-каста спортив-ни заньтеш дІахьош хуле, цо кхетадергда, денгара ди мас-саза дала шийна низ чубоссаш хилар, гонахъарча хозалах дог-гІоздоалаш хилар.

Къорача наьха яхъашка котало яьккхар вай мехкахочо

Гаьгенаькъан Мартина

Къорача наьха спорта яхъашка эллиной-румий оалача латарах котало ера вай мехкахочо Атиганаькъан Мухьмад-Амина. Из хоам «Сердалога» бир Минспорто.

«ГІаьбартой-балкхарой мехка дІайихъар 16-17 шерга кхаьчача спортсменашта юкьера яхъаш. Чегем яхача шахъаре латаш лакха говзал гойтар цо. 65 кийлах латтача дозалах эггара лакхагІа долча лагІа тІа ваьлар из. Налганаькъан Тимури ТІахьйри бар Мухьмад-Амин кийчваьраш.

ГІалгІайчен боксёраша дика толамаш даьхар, Галашка дІахьош хиннача яхъе

Гаьгенаькъан Мартина

Галашкарча боксёраша дика толамаш даьхар Коталон 80 шу дизара цІайна хетаяьча яхъашка.

Уж берригаш а 70 кг дозал долаш бар. ЛаьрххІача тІема опера-це ветеранаша, цІихезача тре-

нераша мах оттабир цар балха», - йоах хоамо.

Цига котбаьннарех хилар Оздой Муса, Беканаькъан Хьасан, Тоачанаькъан Ислам, Нокастхой Іалихан, Оздой Іумар, Келаматанаькъан Хьасан. Цар начІал гойтарах, тІоарска кулга-хйоаллорга говзанчашта грамо-таш, мах бола совгІаташ делар.

